

Bazı zamanlar dünyanın ne kadar tuhaf bir yer haline geldiğine bakıp üzülürüm. Bazı zamanlarsa, aman derim, ne hali varsa görsün. Dünya benden önce de garip bir yerdi, benden sonra da garip bir yer olmaya devam edecek.

Benden sonra bir dünya olacak mı? İnsanın nasıl yaşadığını belirleyen en önemli soru bu. *Evet olacak* diyenlerin, *hayır olmayacak* diyenlere galip geldiği, hepimizin bu soruya bir şekilde evet demesinden belli. Ancak kediler ve atlar acaba bu konuda ne düşünüyor? İnsanı evladının bu soruya verdiği cevabın dünyaya hakimiyet kurmasında, önemli bir yeri var.

Her ne kadar o cevabı unutmaya çalışsa da, insan, ancak kendisinden sonrasını düşündüğü ölçüde insan olabiliyor.

Geçen hafta veya on günden beri Mehmet Okuyan videoları seyrediyorum. *Binge watching* diyor gavurlar, mesela, Netflix'in bir kerede tüm sezonu yayınladığı dizilerin bütün bölümlerini arka arkaya seyretmeye. Kurgu cinsine o kadar tahammülüm yok, ne okurken, ne seyrederken o kadar saat dayanamıyorum ama Mehmet hocanın videolarında böyle bir zevk aldım.

Tartışmalı bir duruşu var. Bunun da cazip gelen taraflarından biri olduğunu itiraf ediyorum. Velakin bu tartışmaların hepsi, onun günlük hayata etki edecek fikirlerinden değil, daha çok işin *iman* boyutuyla alakalı. Ben üzerinde hararetle konuşulan ancak günlük vazifelerime etki etmeyecek konularda, tarafgir tavrı bıraktım. *Mehdi gelecek mi, İsa inecek mi, Adem hangi cennette yaratıldı* tartışmalarını uzaktan seyrediyorum. Tarafların fikirlerini öğrendikçe kimin *en haklı* olduğuna karar vermenin benim işim olmadığına, hatta tartışanların da işi olmadığına kanaat ettim. Mehdi gelecekse veya İsa inecekse inşallah kendilerinin haberleri vardır, yoksa bu tartışmalara bakınca kendileri de şaşırır.

Okuyan'a yönelmiş *tazyikin* sebebini anlıyorum, dinleyenlerin ekseriyetinin inanç konforunu sarsıyor. *Ölene Yasin okumak*'la ilgili söylediklerini tasdik, ölümle başa çıkmayı sadece güllü Yasin sayfalarında, belki Latin harfleriyle yazılmış *Kur'an* okuyarak becerebilen pek çokları için kolay değil.

Namaz kıldırırken abdestinin olmadığını hatırladığını anlattığı bir videoyu seyrederken şunu sordum: *Bunu memlekette İslam adına konuşanlardan kaç kişi anlatabilir?* Kıldırıldığı namazın ortasında abdestinin olmadığını söylemek, diyelim dini hükümlerden bazılarına o kadar da inanmadığını söylemekten çok daha kolay. Ancak nefis (ve şeytan) bu ufak meselede bile insanın doğruyu yapmasına mani iken, İslam'ı maddi ve manevi geçim aracı haline getirenlerin, bu kaygılardan uzak konuşabildiklerine nasıl inanıyoruz?

Tahkiki iman için gerçekten bir tahkik olması, bu tahkikin de insanların inancınız hakkında ne düşüneceğine bakmadan, ince ince elenmesi gerek. Ancak bizde tahkiki iman deyince, *burada tahkik edilmiş var* diye bir takım kitap serileri sunuyorlar. Bu kitaplara da bakınca hazır tahkikin pek faydalı olmadığını görüyorum. Hazır felsefenin insana lafazanlıktan başka bir faydası olmadığı gibi, hazır

tahkikin de insana *cerbezeden* başka faydası yok. Eğer imanım ortalıktaki *meşhur* bazı kitaplara kalsaydı, herhalde ekşi bir ateist olurdum. O sebeple de Okuyan'ın Allah'ın Kitabı'nı merkeze alan ve doğrudan yaklaştırmaya dayanan telkini hoşuma gitti. Aralarındaki tartışmada onun falanca hocadan daha iyi veya daha kötü olduğuna karar verebilir miyim, muhtemelen hayır, çünkü neticede bu karar verebilmek için hepsinden daha iyi olmak lazım veya *en iyi hoca bizim hoca* anlamına gelen bazı tali fikirler üretmek lazım. Bu ikisine de pek gerek yok. Okuyan'ın tahkik etmiş olduğuna ve bu tahkikin neticesi konuştuğuna kanaat ettim.

Yüzyıl önce herkesin bir tarikatı olan Türkiye'de Kur'an'ı merkeze alan dini anlayışta maya tuttu gibi duruyor. En büyük engelleri kendi egoları gibi görünüyordu bana. Akıntıya karşı kürek çeker, topluma bir şekil vermeye çalışırken, *ben en çok Kur'an'ı severim ve o sebeple Kur'an da en çok beni sever* havasının pek yaklaştırmacı olmadığını, pek çok gereksiz tartışmayı yeniden alevlendireceğini pek çok ihtilafı körükleyeceğini ve net manada faydasız olacağını hala düşünüyorum. *Tasavvuf'la mücadele* niyetinde olanların, sadece onun söylediklerini eleştirmeye değil, te'dip geleneğinin yerine ne koyacaklarını düşünmeye de ihtiyaçları var. Çünkü insanlara doğru sözü söylemek bir şey, onlara bunu tam da ihtiyaç duydukları ve hayatlarını değiştirecekleri şekilde sunmak başka bir şey. Bunların yavaş yavaş farkedildiğini, farkedileceğini, engizisyon yargıcı gibi değil, *Allah'ın dostu* gibi konuşmak gerektiğini ve eğer bir fayda olacaksa da, ancak bu şekilde olacağını herhalde öğrenecekler.

Allah ilmini artırsın, Mehmet Okuyan bu manada örnek bir isim.

Yukardakileri yazdıktan sonraki *turşulaşma* süresinde, aklıma neden *doktrin*in dinde hemen hemen ayrıntı kabilinden olduğunu, ilmine vakıf olanlar için dine eşit olduğu halde, üzerlerinde tartıştıkları konuların neden kısa bir sürede *ukalalığa* dönüştüğünü düşündüm.

Sonra aklıma geldi, neden bu insanların şairi yok? Neden müzisyeni yok? Neden sadece laf laf laf var? Dini müzik dediğimizde, neden tasavvuftan gelmeyen bir çeşidini bilmiyoruz? Dini edebiyat neden illa ki bir ucundan tasavvufa bulaşmak zorunda?

Edebiyatın, müziğin yeşermesi için gerekli duygu olmadığı için mi? Tasavvuf ehline sorunca *bizim derdimiz ibadeti zevkle yapmak* derler, acaba bu dert bu zevatta bulunmadığı için mi? Yani, onları memnun eden, kendi doktrinleri içinde haklı olmak ve benim gibi yarım yamalak müslümanların daima düzeltilecek bir taraflarını işaret etmek mi?

Bunlar aslında neden *Kur'an merkezli* geleneğin kendini anlatmakta aksadığının da cevabı. Türkiye'deki tasavvuf geleneği hakkında, Abdülhakim Arvasi'nin, *hükümet onları kapatmadan, onlar kendilerini kapattılar* sözünden mülhem, zaten sadece karikatürüyle muttali olduğumuza inananlardanım. Tarikatların ekseriyetinin düzeltilecek çok tarafları olduğunu da kabul ediyorum velakin bu işin genelde gördüğümüz şekilde *egolar yarışıyor* usulüyle olmayacağını, doktrinde zayıf

ve tutarsız da olsa, tasavvuf ehlinin dünya ve insana bakış konusunda daha ehil olduğunu da teslim ederim. Bu ikisinin arasında bir terkip lazım ama nasıl olacak, Allah bilir.